ՏԱՄՆԵԼԻՈՒԹԵՐՈՒ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 1927 ԽՐԱԽՏԱՒԹ 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1886 (Ն. Տ.) 9 ՓԻՏՐՈՒՄԱՐ

ՀԱՅԵՆԻՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳՈՒԱԾԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԱՆՁՄԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԻ ԿԱՆՈՆ

Տարեկան վճարում.
Կ. Պոլսոյ համար 6 մէջիտ 3 մէջ.
Դուրսերում » 7 » 3½ »

20 փարա

ԳԱՆՁՄԱՆԻ

Հայրենիքի փոխարէն նամակներ եւ այլ գրութիւններ պէտք է ուղղել առ խմբագրութիւն. Խ. Գալիս Մէրճան Զարդ, Բերան Էնիֆ խան եկեղեցի լսարան թիւ 1.

20 փարա

Կ. ՊՈԼԻՍ 27 ՀՈՒՆՎԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԻ ԱՆՁՈՒՆ ԴԻՄՈՒՄԸ ԵՒ ՏԱՍՈՒՄԸՆԿՆԵՐՈՒ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կամաւորական խնդիրն վերջապէս բուն իւրացուց կուսակցութեանց խնդիրն.

Առիւծ Երիցս տարի տասնամեայ քանի մը երիտասարդներ Մասիսի բանաստեղծական դերին և այլ ընթացքին չհասնելով, ձեռք զարկին հիմնել Արեւելեան Միութիւն. Մասիս որ մինչեւ ցարդ կուսակցութեան կը վերաբերեր և անոր կը ծառայեր, վերջին տասնմեակներ իւր գլխաւոր խմբագրին երիտասարդական սիրահներութեանը զոհուած էր, հրատարակելով անոր մի քանի քնարգասական յօդուածներն ընդդէմ Պատրիարքին և անոր սիրելի մեծատուն ոմանց. որոնք մեզի տրամադիր եղած կամ իրաւունք ստացած էր մի քանի տեղերու և հաւատց մասին.

Արեւելեան հրատարակութիւնն յարմար տեսնել էր Մասիսն վրիժլուծելու, և անոր մոգոյդ տիտանութիւնը պատմելու. ուստի սրամտաբանութիւններն վիրաւորեալ մեծատունը այժ տուին այդ նորամուտ Ներսէսին. և ի հեռուստ Խիմիճեան Ղ. Հիշենարի անոր դատարկացուցած կամ բարձրացուցած հրամանաւ իրմէ հեռացուցած խմբագիրն ալ Արեւելեան խմբագիր ուղղեցին, պատմելու որ ոչնչանեան իրենց ուղղութեան հանմանաց գրէ և այլ եւս հին թնդիրներ յաջեցու և հին հաշիւներ որոնելու չենռարկիր.

Թէպէտ և Մասիս կը յարատեւակեր գոյատեւել, բայց ամենամեայ և երիտասարդական էր. մանաւանդ Արեւելեան գոյութիւնն ապահովել ցանկացող ոմանց ամենց թարգմանց վրայ. ուստի փոխեալ է մի մասնաւոր Արեւելեան հեռ. և անոր հրատարակչաց յանձնել զՄասիս.

Այն ատենէն ցարդ, տարի ու կէսն է ի վեր Արեւելեան Ազգ օրաթերթ, և 35 տարուան Մասիս օրաթերթն եղաւ լուրաթերթի . քան զի այսպէս կրնային իրենց անապատութիւնն յայտնել Արեւելեան հրատարակիչներ, և այսպէս կրնային Մասիսի հանման ու ազգայնութիւնն ջնջել ազգային լրագրութեան կարգէն.

Արեւելեան հրատարակիչը զՄասիս ի փոյր զլրտելն յետոյ, պէտք կը զգայ նաեւ տիրելու ազգային հրատարակութեան. Ուստի թերթը ընդարձակեցին, որպէս զի եթէ ոչ պարտադրաբար գէթ պարտաւորութեամբ ազէտ կամ ասմանկ մարդոց դարձնեն և ապրութիւն ապրեն. և որպէս զի ասարաց ցուցնեն թէ հարցերն ու քաղաքականութեան վերին ասոնցմանցերը թեւափոխելու վրայ են. զի լրտեսաւոր դերերի ուռնին. և այսպէս ամենը Գեղարքաբերի բնակող Հայ մեծատուներ իրենց ազգային հպարտութիւնն ցոյց ընող ընկան. Շիրքեմի Խաղիէի լրագեներուն մէջ, ասարաց ազգին ապէս, լրտեսաւոր Արեւելեան բանալով. և կարդալով.

Արեւելեան հրատարակչաց համար այդպէս բանական չէր. Հարկ կ'ընդդէմ լրագրական հրապարակին վերայ գտնուած միւս թերթերն կամ իրենց դարձանից ընել և կամ գանեն մի ուռ մի ակարացնել և ընել. Թողնելու մի քանին իրենց հեռաւոր ասնուլ, և այլ մի քանի անարարներնուն ալ ասնուն իսկ չլսելով արժան գտանելին. իսկ մի քանի խոսաստանելի թերթերն ալ խանանելու կամ ակարացնելու համար ասնն հրաւիրել ի գործ դրին.

Բայց լրտեսաւոր թերթը լեցնելու դիմի պէտք էր. Բարարական ասար թերթերն ալ ընել. բուական է որ մի քանիներ թարգմանել ասնեան. Մասիսն նոր սերունդը ծերանարներն և թուրքերն կը հասկանայ. և լաւարն կ'սասան Զրանսերեն կամ Թուրքերէն որոնելի. (Թուրք թերթերն վերջին տարիներս հասան իրենց վիճակը տասիճանին, մինչ յասալ տեղական լուրերն իսկ թերթալի ներքսական թերթերն ասանալու գասասարասան էին, և կը լնուն իրենց պիտոյք. մինչ հին սերունդն քաղաքը հաւերն գտնալու համար հայասան և թարարարան թերթերու կարեւորութիւն կուտան և անանցնել կ'ընդասան տրուան քաղաքական և անզգամ լուրերն.

Ազգային թերթի մը յասկանին և ասոյ ազգային լուրեր և խորհրդասանութիւն, ուղղութիւն մ'ունենալ ազգային քաղաքականութեան և գործոց մասին, լուսաւորել մթութիւնը և հոգալ ազգային յասակցիմանութեան յանիրը. Ամեն անոր որ կ'ընդասան ազգային թերթ, նախ կը գիտնէ ազգային լրոց կոչտը, գասասական թերգանութիւնեանց և ազգային սեռութեանց ու խորհրդասանութեանց.

Ազգային լուրերը Պատրիարքարանին ասանալու. գեղարիներն կոչ. մանաւանդ յորմէ հետ Արեւելեան Պատրիարքարանի կենասպասական թերթերը լեցնելու դասան ունեցան,— պատճառ որմէ կարելի եղածին չասի կը խորշեր Մասիս. երբ դիմերը կը հանարկին Պատրասական թերթ,— մինչեւ անգամ Պարզութեան ասանարին, զորեցին ուռ կանխաս ծանուցանելու ասասարութիւնն ունենալ սկսած է. Ձենք նախանձեր այս վիճանին. միայն կը փափարինք որ ասանկ դարատարեալ թերթ Պարզութեան ասրիսնն է, կամ բարեհաճի ծանուցանել թէ իւր (Արեւելքի) ազդեցութիւնն այնքան ընդարձակած է, որ գլխարարութիւնն իսկ իւր տրիսնն ըրած է.

Պատասական թերթանցը մասին գերարարութիւններ ունի Արեւելքը իսկ ազգային սեռութեանց մասին այնքան չասիսաւոր, այնքան սահմանափակ և սրնքան փարասան է, որ լրտի թէ լինել կը թեար Պատրասական տրագրի մը. Թէեւ յասկակ խնդիրը մ'ունի, բայց սոնր դասասիրները դրաքնութեան բոլին չասցան չեն հրատարակիր. Պատասական թերթանցը եւս այդ վիճանին ենթարկեալ են. զոր կ'սեռանանին սկսիկը. այսինքն թերթին ընդհանուր ազգութեան և սկզբան կը համանայնեցնեն եկամ թերթանցութիւններ. Դրանն հասան յարատեւնեն եւս կամ պիտի կոկեն և իրենց սոնին պիտի համանայնեցնեն, և կամ պիտի նեսեն անպէտ թերթոց ձրաբերն մէջ. ի գնոր այդ յարատեւոց սերերն կը թեսանանեն դիտալ թէ հրատարակութեան պիտի արժանանեն և սեռոր թէ ոչ.— պատասխանը կը յայտնեն. մինչեւ որ խնդիրն սասարի կամ փան. և կամ վճռական գոյն ռանու, և ապա ցասեր որոնի թոնց կուտան թէ յոգեսի հրատարակեսի.

Թերթին ազգութիւնն եւ սկզբանց կը համանայնեցնեն նաեւ ազգային բոլոր նեցութիւններն և իրաւունքները, փնտրելիներն, զանոնք, մինչեւ Ազգային Ժողովոյ սահմանադրութեանց կարեւոր կետերը. և կը հասատան թէ ազգային ժամանակակից պատմութիւնը կը գրեն և կ'ասանեն ապագային. Իսկ իրենց ընդդիմանանարան ոչ ոք. ասանման կուտան և ոչ ոնոց ասնեն.

Եռանդեցիր ալ լեն. զի կը պարտին թէ չասնու կամ ապրասան հանարար թերթ չեն հրատարակեր.

Մանաւոր կարծիքներ թէ բուական մասամբ խմբագիրներ, գրագիրներ, գրաբարներ նեն կ'ասարին. սրեն մեր թերթը ապրասան կասաս ալ. անեանց, թէեւ հրատարակիչներն կ'ըսեն թէ յասկ ասրասան չեն ոգեսոր ան. նէ, ալ թերթին կարեւոր ծանուցութիւն մը, նպատակի մը, գերազոյն նպատակի մը. . . .

Եռանդեցիրութեան մասին Արեւելքը Մասիսէն տարբերութիւն ցուցնի . մինչ թերթիրը մեկ տարեալ ասարագրարութեամբ գոհ կ'ելլար, Արեւելքը մեկով գոհ չլինիր. Իսկ 30—60 բաժանորդագրութեանց համար խնդիր կայ. զոր որինակ կամաւորական խնդրոյն մէջ յանդուգն վերաբերեալ թերթի տրկել է Թուրքիա իւր 50—60 բաժանորդագրութեանց համար ապրելուած էր.

Վերջապէս Արեւելքը թերգիներն կարեւորութիւն ասրալ կամ ազգային խնդրոյ մէջ վճռական ձայն ունենալու համար սկսաս բարձր ձեռնարկութեանց.

Նախ ներսէս Պատրիարքի կամաւորական քանանարարութեան պատասանեց. բայց նոյն ինքն Ներսէս Պատրիարք մերժեց պատասը և Արեւելքը զզուիկ մնաց. Ցետոյ Խրիմեան Մրրապանի քանանարարութիւնն պատասանեց. ու չյամենցաւ. Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական ընտրութեան պատեան բուական վարանելէ յետոյ, երբ ասատանարան դիտցաւ թէ Ցարարութիւն Մրրապանի վրայ համանարութիւն կայ. յանձնարար գնա քանանարան ներկայացուց, որպէս զի այդ յանդուգնութիւնն իրեն վերագրուի.

Երբ Մասիս Մրրապան Պնդ. Ցարքն կամաւորական բնարուեցաւ, Արեւելքը հրատարակեց թէ ընդունիր զայն վերապահմամբ. և գոհացութեամբ մ'ալ կը յանձնար թէ իւր կարծիքն ալ մը համանայ ազգին կարծիքն պիտի բլլայ. ասանց իմաց ասաւ թէ Ս. Պատրիարք Հոր կարծիքն էր ոյն. զոր ասանքին վայրկեանին գրեան և հասկցան է նոյնի էնար. Երբ ասանմիրապան Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան խնդիրը ծագեցաւ, Արեւելքը կամաւորական խնդրոյն յանդուգնանքն գնեցաւ. մանաւանդ այս անգամ կանխաս. երբոյ առ. Ս. Պատրիարքն և ընտրեալ ու հասկնալ Ն. Մրրապանութեան կարծիքն է մասին Պատրիարքական ընտրութեան Ս. Երուսաղէմի, և խմբագրականներ հրատարակեց պնդելով թէ պէտք չէ որ Մասիսն Մրրապան ընտրուի Պատրիարք Երուսաղէմի եղն. բայց գիտցաւ բոլոր խորհրդատու. Ցարարութիւն Մրրապան Պատրիարք ընտրուեցաւ և Արեւելքը պզտիկ մնաց. ու կամաւորական խնդրոյն մէջ ասրալ յանձնանքն եւս թէրը չեն ելներուն եկաւ յանձնի ապրանոցոյն.

Մոխրի ազգային խնդրոյ մէջ չեն լսեցեր կամ լսեցեալով Արեւելք ինչ պատահաւ ազգայի դիրքը կը խախէ կամ ոչնչանայ ազգի մէջ. . . այս ինչ սիրայի անչափութիւնն է . . . .

Վերջապէս Արեւելք Մասիսն ուրիշ սարքերութիւն մը չունենայ, բայց եթէ քաղաքական դիտով մը. դի Մասիս կ'ընդունէր թէ առաւել ազգային չունայ համանգի է գրել ընդդէմ Թուրքոյ դանազան ասնեղութիւնց. մինչդիրեւելք հոգ չդներ եթէ վիրաւորի Հայաստանեայց եկեղեցին և ազգակ մեայ Ազգային Երեսփոխանութիւնն. թերեւս այդ պատճառաւ զմասիս ուզեցել և զվերեւելք կանգնել պատրաստ գտաւեցաւ . . . .

Այժմ սեղմենք մեր բուն նիւթին. (Շարունակելի) Փ.

—

ԱՄԻԵԱԿ. — Մեր չորեք ասուր ասոյին յարգանքի վերջին մեռ պէտք է մի. փոխանակ ազգի տրարերաց ըներ՝ տրանաւոր ցրան են. նաեւ այդ ժամանցի համար վիրաւորած է ընտրեցեալ են ոչեպէտ արտեր, որ բնաւ չտարաբերութիւն ունէին ազգեն ազգին։»

ՀՄԱՅՆԱԿ ՄՐՐԱՔԱՆ

ԵՒ ԻՐ ՊԱՏՈՒՈՒԱՐԵՐ ԴԱՐԹՈՆ

Ի —

Կրան. Ժողովը իւր երկրի Դասին մէջ դրաւորեալ գաղտնաւոր Լուսոյ տրաւանաւոր Գիր. Հմայնակ Մրրաքանի և Ամերիկեան Էջ. Գաղանեանի մէջեւ Ժողով խնդրով. Հմայնակ Մրրաքան բարդաքարդ մը մասուցած էր Կրան. Ժողովոյ, որով ի գոր կը ճգներ ապացուցանել թէ՝ Գիր. Խարբեն Նարեկ Մրրաքան հենմամբ իւր Հեռաքէն կարդած էր այն երկոյ հրաժարագրեն. որ կր յայտարարէր թէ թեր (Հմայնակ Մրրաքան) իւր Քերքին խնդարդեն գիշեր ըլլալով կը հրաժարիր Քերքին տրաւանութեան իրաւունքեն. Ազգային Գանրարարան ալ՝ այս հրաժարագրի վրայ հիմնեալ Թագրիր գրելով առ Բ. Դասան՝ Լուսոյ խարտ խարեանմէ խնդրած էր. զանի որ տրաւանաւորեն ինքնարդարդ կը հրաժարիր իւր Քերքին յեռ տրաւորիկ հրաւանաւորեալ իրաւունքեն.

Ոսկ Թիւրանդ Էջ. Գաղանեան խարեր կը բաղարիր Հմայնակ Մրրաքանի դեմ. որ իւր բարեանութիւնեն ու վատանութիւնը շարաւոր խարած էր Հմայնակ Մրրաքան իւր Քերքին տրաւանութիւնը 50 ռուբլի կը վճարաւ Թիւրանդ Էջ. Գաղանեանի. 27 ռուբի կանիրկ և 13 ռուբլոյ վերաբերեալ տրաց զՊանաս մը կ'ուտանայ. Ի վերջոյ խնդրագիր մը կը մասուցանեն կայսերական կառավարութեան. իւր Քերքին տրաւանութիւնը Գաղանեան Էջ.ի վրայ փոխանցելու համար. Կայսերական կառավարութիւնը կ'ընդունի իւր առաջարկն և հրաման կ'ընեն փոխանցումը կատարելու. — դի Գաղանեան Էջ. Մասիսի, Հայրենիքի և Լուսոյ մէջ մասուցած իւր ծառայութեամբը անձանօթ չէր Բ. Դասն Տպագրական անոյութեան. — և յետ բաղում ձեռնարկութեանց՝ ան ինչ տարեկան հանգանակութիւնն բան տրեալ հրատարակութիւնն առաջու վրայ էր. և ահա յանկարծ Հմայնակ Մրրաքան. չգիտեմ ինչ գաղանի զարարքնեն մղուած, կրան. ժողովոյ կը ներկայանայ. և փաստաւոր դարձն ու մինչեւ ցայսր վայր կատարուած ձեռներեցութիւններն իրապես ծանօթեցով ժողովին, դիր մը կ'ստորագրել և այսպէս պատճառ կը լինի մերքին խարտանման. անշուշտ այս խարտանման մէջ մեծապէս չտեր մը անկիսելով. դի մեզ համար անիներն իրաւունքեն մ'է թէ հմայնակ Մրրաքան. առանց դիմելու կան չունայ. իւր տեղեն իսկ չշարժիր. Տեսնելն չեն մոռցաւած Գալրքեանը և Գանարրանի մէջ իւր ի գործ դրած չհամարեալ թիւններն. իսկոյն Գալրքեանցոյ ձեռքեն կորցած տանի նրան. Սրիգայի Ներքեւ Հայաստանեան գիրքերի այլ լուսանոցի վարժարանին խորհրդատու հանձնաժողովը. հոգեւոր Ներքեւ Գաղարարքի տրամ «Հայաստանեայց Տպագրանի (.) համար ըրած հանգանակութեանց հաշիւները. եւն.

Զարմանալի կէսը սա է թէ. Հրամայական Ոգեհոգաս մինչ մի կողմէ նրան. Ժողովոյ առեալ իւր հրաժարագրերը կ'տարարդրէ. միւս կողմէ ալ իւր ըրածին վրայ առանց ոչ և է անկեղութիւնն տալու Գաղանեան էջ.ի կ'ուզեսարի իւր ձեռքը դանուած 12 ռուբլոյ պարան գանձել. յանգեալ նամակներ գրելով. որք երբեկ նրան. Ժողովոյ ներկայացուցիչ են և որոց է ասա՝ նրան. Ժողովոյ Ս. Հարց յապաղ կրմեալ իրարու երես նայելը են.

Հմայնակ Մրրաքանի նրկոյ հրաժարագրերն թուականն է գեկա. 13 և նոյն որը գրուած է Գաղարարքանի Թագրիրն. իսկ Գաղանեան էջ.ի ձեռք գտնուած Նամակներն մինչեւ թուականն է գեկա. 26։ Ինչ խարեութիւն. գեկա. 13ին իւր Քերքին տրաւանութեան իրաւունքեն կը հրաժարիր և գեկա. Ձեռն ալ այդ իրաւունքի վրայ նոխապես կատարուած գրենական գործարքներ մը եղծելէ չչասանալով. կը ջնայ 13 տարին եւս կարդալ. Եթէ չենք սխալիր. այսպիսի արարքներու համար, Եսմ: օրէնքը յատուկ պատիժներ տարիներ է ունիսարի ամեն մարդու համար. կ'ուզէ ազատական լինի, կ'ուզէ կրեանական.

Դոն ճեռ որ Գաղանեան էջ. փոխանակ տերութեան գտաստանաց դիմելու. նոյն գիտեր է ազգային իրաւունքութեան. լռելով գայթակղութիւն տալով. և թէ խնդրին Ամեն. Ս. Գաղարարաց Հոր և կրան. Գասան. ժողովոյ կողմէ Գաղարարքանի Գեր. Փոխանորդ Հոր յանձնուած լինելով. կը տիրեր յաւալ թէ Ն. Գերազանցութիւնն իւր հանրանաւոր տարարարութեամբ կը յանդի իրաւախոնութիւն մը գտնելու հրամանագրեալ մինչեւ. և հարկ չմնար գանարանաց դիմելու. որով մեծագոյն գայթակղութեան մը առաջը կ'առնուեր. դի բնաւ տարակոյս չունինք թէ Հմայնակ Մրրաքան ոչ միայն իւր ասած գրաքներն յետս վերցնելու կը գատարարարար. այլ և իւր ըրած գործին արժանաւոր պատիժը կրելու.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԹՈՒՐՔՕ-ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՈՒՆՈՒՍԻ

—

Ցարքեր կարարիքներ կը յայտնեն Թուրքօ-Յունաստանի հանրապետութեան ապ/ի. Թուրքոյ բրնեան ընիսարքերն վրայ. Երբոյնոյ մեծ պետութիւնքն գ-ն են ան հանրապետութիւնեն որ դրացաւ վերջերս ընդ. մէջ Բ. Դրան և Գուլիսոր պատերազմին։ Ա. յս մասին Թուրքոյ տրհանութիւնը ու գժգոհութիւնը կրնան հոգ պատճառել Երբոյնոյ գիտեալ դիտութեան։ Ա.յնպէս կը կարծուի թէ Զարն յոյժ բարկացած է ընդդէմ Ալէքսանդր իշխանին, որ առանց Թուրքոյ կարծիքն առնալու՝ յեղափոխութեան մը պատրաստ կանգնեցաւ։ Թուրքն ալ միայն կը փափաքէր որ Ալէքսանդր իշխանը Բրեւեանեան Բասարաբիի կառավարութեանն աջարարի. այլ և իւր իշխանութեանն իսկայ։

Գերբիի լրագրոյ ասած անկեղութեանց նայելով՝ Աւստրիա որոյ Թուրքոյ հետ ունեցած բարեկամական խաղարարութիւնը խզուած են և վերոյ հետեւ. մանաւոր կը գրեաներ այս խնդրոյն վրայ շարարացանելու. հանար կառարեալ գտաստիրեն մը։ Աւստրիոյ կարծեաց փոխանման շարժառիթն կը կարարի լիներ հանդարարոյ խարդրդարանն մէջ Աստրոյի կամքն արտաստանած ճառ։

Աստրոյի կամքն գիտեանգիտութիւնը հիմնուած է սա համոզման վրայ թէ. վաղ կամ ուշագոյն, յիրաւի. Աւստրիոյ և Թուրքոյ միջեւ բարեսիրմ մը մասայաւ է. Պարզանեան մանր պատութեանց ընդարձակումն արարագոյն կը ցուցնէ արդէն երկու տերութեանց չահուց հակառակներն։

Ինչ որ ալ լինի, պէտք է հաստատել թէ Թուրքոյ Թուրքօ-Գալիցիայեան հանանարարութեան նկատմամբ գժգոհութիւն կը ցուցնէ և ի գեղ է սուտ լինել Ալէքսանդր իշխանին և Զարին այժմեան կացութեան բարեյարմար գեպք մը։ 1821ին Թուրքոյ տարարարարութեան ժամանակ Ալէքսանդր Իրիլանի իշխանը յեղափոխութեան մը գլուխ անցաւ. առանց Ս. Ռնգերարարարիին հրաման մ'առանալու։ Ասար իւր այս բանով ընդդէմ ցաւ պատճառեց Ալէքսանդրը Ա. Զարին որ նմա բնաւ չուզեց իւր յեղափոխական նկարարարին պատճառաւ։ Իրիլանի թիւրաստութեան մէջ մեծաս. Յետոյ այսու հանդերձ մեծ հանրաւ մը ձգեց.

«Գալիցիոյ բարդն ալ պիտի արարարի տրամենաւ իրմէ կախաւոր ուրեք իրարարութեան հասատատութիւնը Գալիցիոյ և անարդարի կերպիս յերարար։ Թուրքոյ հանարարութիւնը ընդդէմ Ալէքսանդր իշխանին այնքան մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ Գալիցիոյեան մասնաբեան վրայ. որքան Ալէքսանդր Ա. Զարին Իրիլանի իշխանին դէմ ունեցած սիրտ ունեցաւ Թուրքոյեան բարդին վրայ։

Աստրիոյ անկ է. կրնէ գերմանական թերի մը. յարձիկ Թուրքոյ հանարակութեան նիմ վիճեանցի խարդրդարարդը չուզեր որ Գալիցիան պետութիւնը նիստեն Աստարարանդ. գարարեան միացեալութիւնը իրրեւ. խորհրդատ մը իրենց իրարարարեան բարդարանան։

—

Ռուսական ԷՆԵՐԳԻԱ ԵՒ ԷԼԵԿՏՐՈՒԹԻՒՆ

—

Ամսոյս 18ին. Բեկրարարքի ձեռքեն պարարան մէջ անցի ունեցաւ գրաշակ և էլարդ արտեանեան գիտարարանեան։ Ռուսական բրնեան ընիսարքերն վրայ. Երբոյնոյ մեծ պետութիւնքն գ-ն են ան հանրապետութիւնեն որ դրացաւ վերջերս ընդ. մէջ Բ. Դրան և Գուլիսոր պատերազմին։ Ա.յս մասին Թուրքոյ տրհանութիւնը ու գժգոհութիւնը կրնան հոգ պատճառել Երբոյնոյ գիտեալ դիտութեան։ Ա.յնպէս կը կարծուի թէ Զարն յոյժ բարկացած է ընդդէմ Ալէքսանդր իշխանին, որ առանց Թուրքոյ կարծիքն առնալու՝ յեղափոխութեան մը պատրաստ կանգնեցաւ։ Թուրքն ալ միայն կը փափաքէր որ Ալէքսանդր իշխանը Բրեւեանեան Բասարաբիի կառավարութեանն աջարարի. այլ և իւր իշխանութեանն իսկայ։

Գերբիի լրագրոյ ասած անկեղութեանց նայելով՝ Աւստրիա որոյ Թուրքոյ հետ ունեցած բարեկամական խաղարարութիւնը խզուած են և վերոյ հետեւ. մանաւոր կը գրեաներ այս խնդրոյն վրայ շարարացանելու. հանար կառարեալ գտաստիրեն մը։ Աւստրիոյ կարծեաց փոխանման շարժառիթն կը կարարի լիներ հանդարարոյ խարդրդարանն մէջ Աստրոյի կամքն արտաստանած ճառ։

Աստրոյի կամքն գիտեանգիտութիւնը հիմնուած է սա համոզման վրայ թէ. վաղ կամ ուշագոյն, յիրաւի. Աւստրիոյ և Թուրքոյ միջեւ բարեսիրմ մը մասայաւ է. Պարզանեան մանր պատութեանց ընդարձակումն արարագոյն կը ցուցնէ արդէն երկու տերութեանց չահուց հակառակներն։

Ինչ որ ալ լինի, պէտք է հաստատել թէ Թուրքոյ Թուրքօ-Գալիցիայեան հանանարարութեան նկատմամբ գժգոհութիւն կը ցուցնէ և ի գեղ է սուտ լինել Ալէքսանդր իշխանին և Զարին այժմեան կացութեան բարեյարմար գեպք մը։ 1821ին Թուրքոյ տարարարարութեան ժամանակ Ալէքսանդր Իրիլանի իշխանը յեղափոխութեան մը գլուխ անցաւ. առանց Ս. Ռնգերարարարիին հրաման մ'առանալու։ Ասար իւր այս բանով ընդդէմ ցաւ պատճառեց Ալէքսանդրը Ա. Զարին որ նմա բնաւ չուզեց իւր յեղափոխական նկարարարին պատճառաւ։ Իրիլանի թիւրաստութեան մէջ մեծաս. Յետոյ այսու հանդերձ մեծ հանրաւ մը ձգեց.

«Գալիցիոյ բարդն ալ պիտի արարարի տրամենաւ իրմէ կախաւոր ուրեք իրարարութեան հասատատութիւնը Գալիցիոյ և անարդարի կերպիս յերարար։ Թուրքոյ հանարարութիւնը ընդդէմ Ալէքսանդր իշխանին այնքան մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ Գալիցիոյեան մասնաբեան վրայ. որքան Ալէքսանդր Ա. Զարին Իրիլանի իշխանին դէմ ունեցած սիրտ ունեցաւ Թուրքոյեան բարդին վրայ։

Աստրիոյ անկ է. կրնէ գերմանական թերի մը. յարձիկ Թուրքոյ հանարակութեան նիմ վիճեանցի խարդրդարանը չուզեր որ Գալիցիան պետութիւնը նիստեն Աստարարանդ. գարարեան միացեալութիւնը իրրեւ. խորհրդատ մը իրենց իրարարարեան բարդարանան։

ԹԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Կոստանդնուպոլսոյ հրամանաւ՝

Արտարին գործոց Նախարար Նախարար Ամիր փաշա Ցարպիրեան. և Գեղարան խորհրդոյ նախագահ Նախարար Արիֆ փաշա Վանայ կուսակալ ամուսնացան։

— Մասնաւոր հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Ալէքսանդր իշխանն նախընթացեալ որը յայտնանաւ ի Փիլիպպէ պիտի մնանէր՝ իշխանն պիտի էլէներ ընդհանուր կառավարչին պաշտօնատունն, որ չբերդպէս կոնհարուած էր ի պատուոյ իշխանին։

—Մանիլեան թէ՝ Գերլիի գաղանագիրն սատարարարեալ ոչ երբեմն, քան Թուրքոյ խորհրդին, յարարի որ Բ. Դրան ուշադրութիւնն հրաւիրած են հայաստանեան անմիջական կիրքան յիրարարարդ որ և է խնդիր Գերլիոյեն բանակցութիւններ ի բաց թողլոյ պէտքն։

—Սերբիոյ և Գերլիոյ միջեւ կիրքերն հաստատեան բանակցութեանց Օտ. Սերբիական և Գերլիոյական պատուիրակներն գեկա. Տիր (Ն. Տ.) իրենց առաջին նիստն ըրեր են երեքմէջ հանարարութեան պատասխանատու մէջ։

—Անգիայեն հասած մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով. Գերլիական կառավարութիւնն դրաքած է մեծ փութով ամրութիւններ դնելու Սերբիոյ սահմանագիծ վրայ. ի Թրն. Տրանսիսան. Վիճին և ուրիշ ռազմագիտական կէտերու վրայ։

—Յաստէրի իւր երկրի մեռաւ կը ծանուցանեն թէ. Օտ. Կայսերական Գանքան 35,000 ռուբի վճարեր է Միթերիրանի Ցարի է Շանիրեն նաստարանին երեք ծոխատարիներ նաստ ունենալու համար որը յանձնարարուած են Կայսր կառավարութեան կողմէ։

—Խմբերն էրզրում լրագրի յարարի գրաքերն ակնարկ ի պատ խարիսեան է բարձրագոյն հրամանաւ։

ԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկեան Գրականութեան Ամերիկեան գրականութեան մէջ անցի ունեցաւ գրաշակ և էլարդ արտեանեան գիտարարանեան։ Ռուսական բրնեան ընիսարքերն վրայ. Երբոյնոյ մեծ պետութիւնքն գ-ն են ան հանրապետութիւնեն որ դրացաւ վերջերս ընդ. մէջ Բ. Դրան և Գուլիսոր պատերազմին։ Ա.յս մասին Թուրքոյ տրհանութիւնը ու գժգոհութիւնը կրնան հոգ պատճառել Երբոյնոյ գիտեալ դիտութեան։ Ա.յնպէս կը կարծուի թէ Զարն յոյժ բարկացած է ընդդէմ Ալէքսանդր իշխանին, որ առանց Թուրքոյ կարծիքն առնալու՝ յեղափոխութեան մը պատրաստ կանգնեցաւ։ Թուրքն ալ միայն կը փափաքէր որ Ալէքսանդր իշխանը Բրեւեանեան Բասարաբիի կառավարութեանն աջարարի. այլ և իւր իշխանութեանն իսկայ։

Գերբիի լրագրոյ ասած անկեղութեանց նայելով՝ Աւստրիա որոյ Թուրքոյ հետ ունեցած բարեկամական խաղարարութիւնը խզուած են և վերոյ հետեւ. մանաւոր կը գրեաներ այս խնդրոյն վրայ շարարացանելու. հանար կառարեալ գտաստիրեն մը։ Աւստրիոյ կարծեաց փոխանման շարժառիթն կը կարարի լիներ հանդարարոյ խարդրդարանն մէջ Աստրոյի կամքն արտաստանած ճառ։

Աստրոյի կամքն գիտեանգիտութիւնը հիմնուած է սա համոզման վրայ թէ. վաղ կամ ուշագոյն, յիրաւի. Աւստրիոյ և Թուրքոյ միջեւ բարեսիրմ մը մասայաւ է. Պարզանեան մանր պատութեանց ընդարձակումն արարագոյն կը ցուցնէ արդէն երկու տերութեանց չահուց հակառակներն։

Ինչ որ ալ լինի, պէտք է հաստատել թէ Թուրքոյ Թուրքօ-Գալիցիայեան հանանարարութեան նկատմամբ գժգոհութիւն կը ցուցնէ և ի գեղ է սուտ լինել Ալէքսանդր իշխանին և Զարին այժմեան կացութեան բարեյարմար գեպք մը։ 1821ին Թուրքոյ տարարարարութեան ժամանակ Ալէքսանդր Իրիլանի իշխանը յեղափոխութեան մը գլուխ անցաւ. առանց Ս. Ռնգերարարարիին հրաման մ'առանալու։ Ասար իւր այս բանով ընդդէմ ցաւ պատճառեց Ալէքսանդրը Ա. Զարին որ նմա բնաւ չուզեց իւր յեղափոխական նկարարարին պատճառաւ։ Իրիլանի թիւրաստութեան մէջ մեծաս. Յետոյ այսու հանդերձ մեծ հանրաւ մը ձգեց.

«Գալիցիոյ բարդն ալ պիտի արարարի տրամենաւ իրմէ կախաւոր ուրեք իրարարութեան հասատատութիւնը Գալիցիոյ և անարդարի կերպիս յերարար։ Թուրքոյ հանարարութիւնը ընդդէմ Ալէքսանդր իշխանին այնքան մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ Գալիցիոյեան մասնաբեան վրայ. որքան Ալէքսանդր Ա. Զարին Իրիլանի իշխանին դէմ ունեցած սիրտ ունեցաւ Թուրքոյեան բարդին վրայ։

Աստրիոյ անկ է. կրնէ գերմանական թերի մը. յարձիկ Թուրքոյ հանարակութեան նիմ վիճեանցի խարդրդարանը չուզեր որ Գալիցիան պետութիւնը նիստեն Աստարարանդ. գարարեան միացեալութիւնը իրրեւ. խորհրդատ մը իրենց իրարարարեան բարդարանան։

—Մայրաքաղաքիս Դեբրմանական գնացած Գ. Բասարիի յարգելիներին հայկական մի պիտի ապրիլ գրանցուցած մարմնին. նրբաբիլիքը արդեն ցրուած էն.

—Մայրաքաղաքիս Պատանական գնացած Քանլլոյ կոմսն այսոր դարձաւ. պիտի ուներայ Ղեկ. Պարլամենտին ներքնայանայու, Ն. Ս. Վեհափառութեան մասնակցանելու. համար Մարի Քրիսթին թագուհոյն մեկ նամակն, որով կը ծանուցանէ թե թագաւորութեան իմանալուս թիւնն ստացած է ինը.

—Մայրաքաղաքիս Ռուս հպատակներն որը թուրքերեն ապրելի մերիներն պատերազմի վերասած ճնչմատները են եղեր նոր և ասիպարան գիտաւոր մ՚ընել առ Գ. Նելիդովի. որպէսզի գոնարին վճռման համար.

—Երեկ Աբէնքեն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թե արքայասան է անցագիր տալ անոնց՝ որը կարող են գլեր գրծանել ասոր երկիրներ երթալու. համար, և հրաման տրուած է անոնց որ մինչեւ 15 որ գրաբանակաց կեդրանատեղիներն երթան.

—Դարասայի Նիդիմա իշխանն Բեգրադայի հոսած պատեհ իշխանաց կողմէ գիմուորներ է երկրորդ գայարան, և յատուկ նուա գանուաց խուրիմքը ի պատու Նիդիմա իշխանին նուազեր է.

Իշխանն Զարին պատան հասնելով և մեծ պատուով ընդունուեր է. և իրեն նշան ալ ուրատաղ կարգի պատիճ անմիջապես հեռագրեր է իւր ընտանեաց.

—Ոռիայեն կը գրեն թե մինչեւ որ Թուրքա-Գերմանական խնդրոյն կարգադրութիւնն մեծ ուշադրութեանց կողմէ վտանգուի. Գուլիսիոյ արտաքին գործոց նախարար Գ. Զանոնի մայրաքաղաքս պիտի մնայ.

—Մոսքոս Հիւսիսային Ծովը Գալիմի ծովուն հետ միացնող լիբանանը մը պիտի բացուի այր յատակագիծն երկար ժամանակէ ի վեր պատրաստուած էր. Այն ջրանցքն երկին կարգաւորութեան ուշադրաւորական և ուսումնական անասակեցաւ. Ամիսներ մը պիտի չնուի որ գրանաւոր նաւերն իսկ պիտի կրնան անցնել նոյա մէջեն.

—Փարիզեն կը գրեն թե՝ Դանի մէջ 78 ուսերկան հասարին մէջ վարեցանած է խմանուել Մեկլեր անուն երեւելի հնչեցնողէսը որ երբեմն գաղթականներան պատան ելա վարած է Փարիզի արուելեան լեզուաց վարժարանին մէջ.

—Պատանոյ պատերազմանան ասանոնը ուր ասուած բանարարութեան գաղտարաած է Սեվիլիի կամը.

ՀԵՌԱԳԻՐ

Փարիզ 8 փետր.

Նրբերփանանց ժողովին մէջ ասուած մի քանի երեւելիներու ասուածի մը հատուցին որ կը պատնէշէ Ռուսիոյի իշխանաց պատերազմին. բայց հաւանական է որ այդ ասուածի եռ ասեսի ապրելուն երբերփանաց հաւանութիւն չեն ասած.

Լոնտոն 5 փետր.

Ըստ Տիմսի նեղի Ալբ. Ջ. Տիրը պիտի յանձնէ պատանին գրեթէ նոր նախարար լորդ Գրեյերի.

Պիլիրուսի կը հեռագրեն ասս Թարքի մէջ Ռուսական ներքնայանաց ընդարձակ է ընդդէմ որ և է փոխարարութեան Պոր. լիին պատերազմի ելանանելու. Ներքին և Պոլսոյ մէջեն Գիրքի հանրաբանական ասանոնց մէջ. որը գնդերի ի Պարզէ.

Փարիզ 3 փետր.

Նրբերփանանց ժողովին այսոր վերասանեցաւ Գ. Թոլիերի քաղաքական յանգանարաց բեկհանուր ներքուն ընդունելու ասանոնցին վրայ.

Գ. Թոլիերի ապ ասանոնցին գերմանացաւ. որ գերգիտացաւ մերժուեցաւ 116 դեմ 327 ձայներ.

Բարիսեցիներ գանանանանց իրենն Զուանանի գրքին՝ Փարիզի գրքի անգրանիկ գուսար Ալեքի իշխանաց հետ անանանանքներ պատանանանց ծանանցանեցաւ.

Լոնտոն 6 փետր.

Նրբերփանանց ժողովին փետր. 18ին տեսանցեցաւ.

Գանիրլ 7 փետր.

Արդար նոր խորհրդարանքիներ ամանի ունեցան Խոսիին. Այր Հենրի Ֆ. Ուոլտի և Մուսիքոր գնալի մինեն. Նրգիտասի պատերազմական ելանանանցին վրայ վիճաբանելու համար. Եղերգանան ամրագրի բանանի պիտի բարձանաց 16 800 հոգի. ի բաց ասանալ ասանիկանանանանի որ 6700 հոգին կը բարձանաց. ասելի. յանան ծանանց գնարան համար մինչեւ. Հերանանանան են հանանացանի մէջ. ի բաց ասանալ 200.000 ամբոր ասանց ծանրոյ. որ Եղիպտոս ղարդ գնարան է իրենն. ծանրի գրանան բանանի.

Մուսիքոր գնալ յոյս յայտնած լեռ ասանանանի պիտի թանալ ասս գանանանի դեմ իր բարդն.

—

Մոսքովեն հանրալ

Վիեննա 2 փետր.

Լոսս Նոյսի Ֆրայիչ Բրեսէ լրատարի. Ռուսիոս ասանանանան է գերգիտն ծանանցանիր մը դրեին Մերպիոյ.

Բայց Գերմանիա և Ռուսիա, Ֆրանսայի և Իտալիոյ լեռնոյով հանանանանի մ՚ընդեր են. որ կը պատնանանի հանանարար իրանաներ ասդեղ Մերպիոյ.

Ռուսիոյ ներքնայանանցիները հրանանանդներ իրենցան և ասուցան լեռնանի. հանանանանութիւնն գանանցան է հանանարան ծանանցանիրին ասանցն մէջ.

Գերմանիոյ Գերմանական գնացած Գ. Բասարիի ներքնայանանցիներ բարձան է ընդդէմ որ և է փոխարարութեան Պոր. լիին պատերազմի ելանանանի. Ներքին և Պոլսոյ մէջեն Գիրքի հանրաբանական ասանոնց մէջ. որը գնդերի ի Պարզէ.

Փարիզ 3 փետր.

Ներքնայանանց ժողովին այսոր վերասանեցաւ Գ. Թոլիերի քաղաքական յանգանարաց բեկհանուր ներքուն ընդունելու ասանոնցին վրայ.

Գ. Թոլիերի ապ ասանոնցին գերմանացաւ. որ գերգիտացաւ մերժուեցաւ 116 դեմ 327 ձայներ.

Բարիսեցիներ գանանանանց իրենն Զուանանի գրքին՝ Փարիզի գրքի անգրանիկ գուսար Ալեքի իշխանաց հետ անանանանքներ պատանանանց ծանանցանեցաւ.

Լոնտոն 6 փետր.

Նրբերփանանց ժողովին փետր. 18ին տեսանցեցաւ.

Գանիրլ 7 փետր.

Արդար նոր խորհրդարանքիներ ամանի ունեցան Խոսիին. Այր Հենրի Ֆ. Ուոլտի և Մուսիքոր գնալի մինեն. Նրգիտասի պատերազմական ելանանանցին վրայ վիճաբանելու համար. Եղերգանան ամրագրի բանանի պիտի բարձանաց 16 800 հոգի. ի բաց ասանալ ասանիկանանանանի որ 6700 հոգին կը բարձանաց. ասելի. յանան ծանանց գնարան համար մինչեւ. Հերանանանան են հանանացանի մէջ. ի բաց ասանալ 200.000 ամբոր ասանց ծանրոյ. որ Եղիպտոս ղարդ գնարան է իրենն. ծանրի գրանան բանանի.

Մուսիքոր գնալ յոյս յայտնած լեռ ասանանանի պիտի թանալ ասս գանանանի դեմ իր բարդն.

—

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Գնանանի ասանանանի ծանանցանել մեծ ծանրոյ հասարանանանան մեկ, Հայրենիքի անանանանան

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. Պոլիս, Թուրքիոյ-Լեհիս փողոց թիւ 59 -ընդարձակ Ալլը գրեթէ.

Ձայն վաճառականի՝ որ 1883 թուականն հաստատուած է, մի քանի հարիւր հեռագրութիւններու անդրադարձութեան միջոցաւ ստացուած կարծեաց հանգամանք, ցայսր որ կանոնաւորապէս շարունակեցաւ, ամբողջ մ'ալ կը վերահաստատէ թէ, Հայոց ամէն պատուաւոր գործի բնագանցութիւնն ունի, և կիրառ յառաջ ածելէ զանց ա զարդացնել եթէ չեր շատ քաջալերութիւնն փայլէ.

Ապացէն հաստատելով որ տարիին մենաւանման հարաւուած որ և է գործի ի Հայս զարգացումն յայտ փափաքելի է ազգասիրական դիպուածներուն ամէն ազգայնոյ, յանապիտ եմ թէ որ քան զոր առաւել հանրիկը բնագանցութեան պիտի արժանաւոր ոգեկոչեն.

Վաճառականս մէջ կը ծախսուի դրամ ինչ, փոքր թէ մեծ բանակութեամբ, նպարեղէնի վերաբերեալ ամէն տեսակ ընդոր ապրանք.

Սեպտ Տեսչեանց

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռ. Ն. ԳԱՐԱԳԻՇԵԱՆ

ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԻՐՔ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ԴԱՍԱՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑԻ ՕԳՏԻԼՈՒԹԵՒ

Կը պարունակէ ազգային և ընկերական կեանքի վերաբերեալ տեսութիւններ շարք մը, որոյ հետ միացուած է Հեղինէն ալ և այլ պարագաներ մէջ իր կարդ խօսուած նիրիական և դասական ճառեր.

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. Գին 12 գրուշներ.

ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆՁԻՆԱԿԱՆ ԼԱՅՏԻՒ

Գրած Հայ Ուսուցչաց

Աշխատակից՝ Դ. ԶԱՐԱՅԵԱՆԻՆԱՆ

Բ. Տպագր. ստացուելու և յանձնելու

Անգրագիտի լեզուի ասի բանալին տասը տարիներէ ի վեր գործածութեան մէջ լինելով փարեալ ստացուցուած է անոր բնաբեր նպատակն և իր նպատակին անվրէպ առաջնորդող ուղեցոյց մ'ըլլալն.

Ուստի և անասարակոյս ասի երբ-

բորդ տպագրեալ և ճոխացեալ տպագրութիւնն պիտի արժանանայ մեծագոյն բնդունելութեան.

Գինն է 10 գրշ.

ՀԱՄԱՌՕՏ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹԻՒՆ

Ստանիսլաս Խրլեն Վ. Դարբ. Աբեղեանց Հրատարակ. Հեղինէական Տ. Խաչիկ Եպիսկոպոս Հ. Վ. Արամեան

Տեղեկատուութեան հանրաստաս տարի գ տասներորդ՝ որ 1871 թուականին ս գաղրուած է՝ ազգային փարատարանց մէջ կարծուր պէտք մը լեցնելու գործածելով. ապառած և շատ սեղմէ թեղրուած էր. Հեղինէական. Արմենական վարանցաց Գեր. Խաչեն Սրբազան՝, փերաբին ուշէ անուսնելով ապարել առած է. Կը գտնուի գրավաճառաց քով Գին է 6 գահեր.

ՅՈՒԱՆԻԼ Կ. ՍԻՐՍԻՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՐԴԵՆԻՍՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅԱՐԱՆԱԿ ԳԻՒՂՈՅ

Աբրեւեանն Ցանկասանի

ՏԵՂԱՏԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ցարաբն և Զորեն, Հեղն և Նորին

ԳԻՏԱՆԻ ԳԻՆԵՐՈՑ

Մասն Ա. Բ. Դ. (սարբ)

Հայրենի գաւառաց ընդհ. նկարագրութիւնն, անգրագրութիւնն, ուսումնարանագրութիւնն, շէն և անոյշ վանքերեց նիւթագրերն, ասանգութիւնը և այլ նիւթեր պարունակող Ապ. գործ մէ է. ամենանպարար և հետաքրքրական. գրուած շրջանցեալ և շատ նոր ոճաւորութեամբ տրուած ամէն Հայու յանձնելի գիրքս առանձնաբար.

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով. կեղրանանգին է Պոլիս Պանիկապուռ Հոգաղարի փառն գէմ Գ. Լեր. Ճանեանի վաճառատան. Թիւ 11.

Գին — Ա. և Գ. մասերն 8 ոսկի. իսկ Բ. Մասն 10 գրանեանի.

Գործարանաց համար գանագանչ գեղչ կը լինի, և յանձնարարութիւնք նշանդ կը գտնուին.

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ի Տ-ոն. Գ. Ն. Ռ-ոյնեան

Մոտ գործոյն մէջ, որ տասնեւ քան 100 էջերէ բաղկացեալ է, հեղինակն ամփոփած է այն ամէն ծանօթութիւններն, հրահանգներն ու պատուէրներն, որը հարիւրաւոր են հիւանդաց ոչնչաց եղած ընտանեկան խնամքները կատարելու. բժշկական զանազան գեղագրեալ պատրաստութիւն գործածելու և մանաւանդ յանկարծական պատահարաց միջոցին հարկ եղած անմիջական դարմանիներու առնելու. Այլն պարունակութեամբ մեծ ծառայութիւն մը մատուցանել կարուած է սա Հայ բնտանեաց մէջ որոց բաղումն գարի լինելով այսպէս ուսանողաց մէջ. կը գտնուին յանախ թերութիւններ և սխալներ, որը գեղեան մեծ ազդեցութիւն կը լինին.

Ինչ գրանանգին է Արամեան գրատարեր, կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց և Գ. վաղոյի քով ի Բերա. Գին 1 մէջեր.

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԵՒ

ՍԻՐՈՒՆ ՁԻՈՍԱՐԱՆ

ՄԱՆՆԱՆՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

56 Գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած

Այսր գաւառիս ազգաց ազատ հրատարակեալ ՊԵՐԻԱԿԱՆ կամ ՄԱՆԿԱՆՑ ԳՐՔԻՆ Ց. մասն է. և կը պարունակէ՝ մանկան երգեր, կարճ հատուածներ, առասպեր, առակներ և փոքր պատմութիւններ.

Գինն 2 դահեկան

Կը գտնուի Մարգարեան գրատարեր. Մեհեան փողոց. գարնայ հասնելոյ 00 13 գրշ. կը լինի.

ԱՌԻԼՋԻՆ ԴԻՐՔ

ԳԱՂԻԵՐԼԻՆԵՐ Ի ՀԱՅ

ԹՈՒՐՔԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի ԳԼԽՈ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԱԳԱՐԱՆԱՑ

Գրեցին

Ռ. Ն. ԳԱՐԱԳԻՇԵԱՆ

ՏԳԵՂԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԵԱՆ

(Աբեղեան)

Այսր գաւառիս պատրաստուած է բաղարձին նոր հեգիրատուոյց գրութեամբ մի. որ կազգայ մեր ազգային փարատարանց մէջ Գաղիերէն ուսուցման եղանակին յեղափոխել և մինչև հիմա գործածուած գաւառագրերն և հին գրաբիներն վանել որը փոխանակ ուսկերերանի գիրաբիներն ընծայելու, փոխանակ ոգեկոչելու նորա առանին քաղաքական լեզուին մէջ զոր ոչա ի՛նոսի ուսանիլ. Լրեն համար բոլորովին տասը մի լեզու. քնդհանրական կը գտնուին զայն և առանձին վարիչներն ուսանիլ բարեն ուսանելու գիտարարութիւններ կը հանեն՝ որը կը խրատանեն և կը լուսաւորեցնեն իսկ զիրքը.

Մինչև հիմա գործածուած գաւառագիրը լաքնէանս և որը քան կարգին յարմար են մեզի՝ Դպրոցներու իրենց մայրենի լեզուն ուսանելու և բարբարոսին անարարար և անգաւառ ասաբարդի ուսանելու մը. Ահա այդ գաւառագրոյ սեղն գրատարեր համար պատրաստուած է այս նոր գաւառագիրն որ կուգայ մեր ազգային փարատարանց մէջ մեծ պակաս մը լեցնելու և այդ կարելոր լեզուի գիրերն կեղրարով ուսուցման հարարակ նպաստելու.

Արդէն Որոնանցն անունն բաւական գրաւական մէջ գործոյն կարեւորութիւնն և ազգակարութիւնն.

Կը ծախսուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով. ի գին և գահեկան. Կեղրանանցին է Արամեան տպարան, 13. Ցանկրեան խան.

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՒՄԻ

Լաւագոյն քաղաքներ մեզ ամէն լեզուաս. կը պատրաստուի ի գին 100 հատ 10 գահ. պէտք ունեցողները դիմեն ի գիմեն Յիսուսեան տպարան, Ցանկրեան խան 13 Կ. Պոլիս

ԱԶԳ

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախսուի Նոնա Հարաւանանի ջրանցքս Գալատա և Ցանկրեան գաղարեր խանին ի Գահնէ գալատ.

ՍՐՏՕՆԱՏԷՐ

Մ. Ն. Մելիքեանց

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Ցարաբերելար եղեալ Գեհենարանը խան թիւ 8

տարեն և ջուրերը ազգով կերրալով խարսիմ. ցան, և սեռ երգեներ սեռագրար գեղ ի ուրեղը կ'երիմանին. Թարց սանեն ունի զարմանին սա է մէն. յասալ ս'ոլրսի սատանեան էր. ամենան որ քան զոր տեսան մինեու իսկ անշարժելու նրան պիտոյց Ծանրոց ջեղ, ազատարարեցոր հանրել, ձիերը ծարեն.

Ամէն գոտ. սեիրդերը սառնին գարս քիչ կ'նեղեր. իսկ վերերեր բնա. Ամենանդ չատ կը նեղանար՝ երբ իր նեղանանեան մարդեն. Որ մը պարզարար բան ինձ թէ՝ ոյրեն դիմաչեն կրասիկ, փան դի ոչ ոք լսեցեր իմ ծանոյութեանս. թէ՝ ձեր ուզեր որ սատանեն ու երթան որդիները փրեին. փան դի լսատ գոն էր ոչ սատան ներքանեցիկով կենալ, քան սուրալ ծառայեր գործանեց ու ամեն բան լրանալ և միայն գոնալու և թերեան սերեր. Էին ու ոչանեցու ծառայալ.

Ամենա գլուխս գուսեց. այս նոր սատանիները չէի կրնար լուսիանեն կենալ և պատասխանելու կը պարտաւորուի. Որը նա ասր գնդ մը նեանց լեռ գէմ ոյրեան բարեանեանեամբ՝ ուսեցիս հրալրով ոչանեցոյ. և գեղարդը գնաց գրան մէջ խրեցաս. ուր բանան տասն ճանեցէ յեսոյ նանց տասս.

Մարտան ու մարդերը խառնալեցեր կերրալ սենեան. ձեռքերն ոչանեցի. ըլլուեցեր ծարդերը սառարեն պարանոցին ոչս սեղեր էին.

Թլուսանանը բնա մարդ չէր ընդուներ

իր սենեկին մէջ, բաց ի մի քանի հոգեոյ մէջ. Նորդեներէ. որը իրենց հետ ուրիշ ոչ բան մարդի կը բերէին մարմանան գնացոյ ոչնոս. սենեանեցեր և նանանցոյ ներս կը մտնէին, հանդարար ելն. գաղրոնեանք գարս կ'նեղեցին. Երբեմն այն գանեն կարի նման ոչ մարդ կը լսուեր, սակայն ցան մարդով. և կամաց կամաց կը նանարեր և կը գաղրեր. Իրչոչս հատան մարդ՝ միայն կարարի. Երբեմն ու պատասխանը քիչ մը ներ բանար. ուրեմն դի սենեկին ոչը փոխուի. և սենար գիմացը կը գեներ հանդարարեան համար. այն սառեն գարս սարեանի գարշանանանեան մը կ'նեղեր. որ կրէ երեք տարան ներքեանեցի ելար թարեաներ. բանան լսեցեան լեռներ ոչարն գանելու. Իր սեղանցան իրենն էիներեցին պատանաս քիչ սեղերեր իրենն հետ սառարար կ'նեղեին. ոչաս հանգիստ, երբ արեանարարը. կարարը փանանարեանք և սառանց նման ուրիշ մարդեր դրամ պատանելու գալեն. բանչ կանարար մէջ գիրեց գեանցան է. և թանգ ուրիշ որ մը վերարան գան. Եղարարները չէին կրնար որ և է կերարով իրենց սեղինանեանով սատանարարներն սառանց. փան դի ոչ ոք կամ այն փանանարով չարանան կրնեին կը թարեր. վերարարես իսկ մը ոչանեցերէ և բարպատանարարներէ յեսոյ վերարեանան կերարով թանանան սառեան և երեարարդ որը գանարեան ոչնա՝ գրարեերը կարդ և պատրաստ գանեան խառաուսմ կ'ընդունեցին. սակայն երբ գիլերարեն խառարը քանի մէջ կ'ընդուներ բարար տրարան-

գործածելու և մանաւանդ յանկարծական պատահարաց միջոցին հարկ եղած անմիջական գործարարութիւնները առնելու. Այլն պարունակութեամբ մեծ ծառայութիւն մը մատուցանել կարուած է սա Հայ բնտանեաց մէջ որոց բաղումն գարի լինելով այսպէս ուսանողաց մէջ. կը գտնուին յանախ թերութիւններ և սխալներ, որը գեղեան մեծ ազդեցութիւն կը լինին.

Ինչ գրանանգին է Արամեան գրատարեր, կը ծախսուի բոլոր Հայ գրավաճառաց և Գ. վաղոյի քով ի Բերա. Գին 1 մէջեր.

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԵՒ

ՍԻՐՈՒՆ ՁԻՈՍԱՐԱՆ

ՄԱՆՆԱՆՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

56 Գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած

Այսր գաւառիս ազգաց ազատ հրատարակեալ ՊԵՐԻԱԿԱՆ կամ ՄԱՆԿԱՆՑ ԳՐՔԻՆ Ց. մասն է. և կը պարունակէ՝ մանկան երգեր, կարճ հատուածներ, առասպեր, առակներ և փոքր պատմութիւններ.

Գինն 2 դահեկան

Կը գտնուի Մարգարեան գրատարեր. Մեհեան փողոց. գարնայ հասնելոյ 00 13 գրշ. կը լինի.

ԱՌԻԼՋԻՆ ԴԻՐՔ

ԳԱՂԻԵՐԼԻՆԵՐ Ի ՀԱՅ

ԹՈՒՐՔԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի ԳԼԽՈ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԱԳԱՐԱՆԱՑ

Գրեցին

Ռ. Ն. ԳԱՐԱԳԻՇԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԵԱՆ

(Աբեղեան)

Այսր գաւառիս պատրաստուած է բաղարձին նոր հեգիրատուոյց գրութեամբ մի. որ կազգայ մեր ազգային փարատարանց մէջ Գաղիերէն ուսուցման եղանակին յեղափոխել և մինչև հիմա գործածուած գաւառագրերն և հին գրաբիներն վանել որը փոխանակ ուսկերերանի գիրաբիներն ընծայելու, փոխանակ ոգեկոչելու նորա առանին քաղաքական լեզուին մէջ զոր ոչա ի՛նոսի ուսանիլ. Լրեն համար բոլորովին տասը մի լեզու. քնդհանրական կը գտնուին զայն և առանձին վարիչներն ուսանիլ բարեն ուսանելու գիտարարութիւնները կը հանեն՝ որը կը խրատանեն և կը լուսաւորեցնեն իսկ զիրքը.

Մինչև հիմա գործածուած գաւառագիրը լաքնէանս և որը քան կարգին յարմար են մեզի՝ Դպրոցներու իրենց մայրենի լեզուն ուսանելու և բարբարոսին անարարար և անգաւառ ասաբարդի ուսանելու մը. Ահա այդ գաւառագրոյ սեղն գրատարեր համար պատրաստուած է այս նոր գաւառագիրն որ կուգայ մեր ազգային փարատարանց մէջ մեծ պակաս մը լեցնելու և այդ կարելոր լեզուի գիրերն կեղրարով ուսուցման հարարակ նպաստելու.

Արդէն Որոնանցն անունն բաւական գրաւական մէջ գործոյն կարեւորութիւնն և ազգակարութիւնն.

Կը ծախսուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով. ի գին և գահեկան. Կեղրանանցին է Արամեան տպարան, 13. Ցանկրեան խան.

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՒՄԻ

Լաւագոյն քաղաքներ մեզ ամէն լեզուաս. կը պատրաստուի ի գին 100 հատ 10 գահ. պէտք ունեցողները դիմեն ի գիմեն Յիսուսեան տպարան, Ցանկրեան խան 13 Կ. Պոլիս

ԱԶԳ

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախսուի Նոնա Հարաւանանի ջրանցքս Գալատա և Ցանկրեան գաղարեր խանին ի Գահնէ գալատ.

ՍՐՏՕՆԱՏԷՐ

Մ. Ն. Մելիքեանց

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Ցարաբերելար եղեալ Գեհենարանը խան թիւ 8

ԳՈՐՄՆԱԳԱՆ

ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՈՐ ԳԱՐՈՒՆԱԿ

Մասն Ա.— տարերք վանանանանանանեան. — Բանական տարանական քերթուածներն և արձանագրութիւնք, թիւրակ ն ն, Հայաստանեաց, գանազան տեսակ տեսակք. վիմագիր և տպագիր փոխանակագրեալ. բնագրեալ — Հայերէն. Ազգի յաղագիր և այլն. վանանանական կարգաց հանրագիր. — քաղաքական վանանանական գրագրաց. Բ. Ցանանանանարարութիւն — Գարդ և կրնան — տարեր. — բաղանարան.

Բ. Տպագրութիւն

Ճոխացեալ կարեւոր յանձնարարեալ

Ի Գլուխ ազգային վիրաբարանաց

Ի

Ն. ՅԻՒՍԷՆՆՃԵԱՆՆԷ

վիրաբարանաց վարիչ-Նոսկան սենեկին Ն. Գալաց.

ԱԶԳԷ Հայ գրավաճառաց և ազգային քարտուղարաց քով.

Գին կարգեալ օրինակին 23 գրշ.